BIBLIOTECA „ASTRA" SIBIU

Anul 133 Sibiu, 1 ianuarie 1985 Nr. 1—2/1985

Telegraful Român

FOAIE RELIGIOASĂ EDITATĂ DE ARHIEPISCOPIA ORTODOXĂ ROMÂNĂ A SIBIULUI

Întru împlinirea vieţii *)

Iată ne-a ajutat Dumnezeu să urcăm pe scara vieţii şi să păşim şi în anul 1985. Să fim bucuroşi. Să fim veseli. Să dăm slavă lui Dumnezeu că am ajuns această zi, acest an, cu sănătate, fiecare desigur cu frumoase realizări în urmă, fiecare cu reînnoită speranţă în viitor. Să dăm slavă lui Dumnezeu pentru anul cel nou care a venit şi pentru cel vechi care a trecut.

Există două feluri de a întîmpina această zi de răscruce dintre ani: fie regretîndu-l pe cel care a trecut, pentru că odată cu el a mai trecut ceva din viaţa noastră şi ne-au rămas mai puţini ani înainte, fie bucurîndu-ne de cel care vine, bucurîndu-ne că mai avem încă în faţa noastră alte şi alte zile de trăit, zile pline de tot alte şi alte posibilităţi de a ne împlini, de a face de acum înainte ce n-am apucat a face pînă acum, de a binecuvînta şansa ce ni se oferă întru bucuria vieţii. Eu cred că perspectiva aceasta din urmă, cea optimistă, e mai sănătoasă. Ea ne dă speranţă, iar speranţa ne dă curaj. De amîndouă avem nevoie pentru a ţine bine cîrma corăbiei şi a o duce la liman.

Să dăm slavă lui Dumnezeu pentru fiecare clipă în plus cu care ne binecuvintează viaţa. Gîndiţi-vă: vine o zi cînd pe fiecare — vrem noi sau nu vrem — moartea ne înghite şi dispărem pentru totdeauna dintre cei vii şi nu ne mai răsare soarele, şi nu ne mai macină nici roata gîndurilor, nici trîmbiţa vorbelor nu ne mai răsună. Vine o zi cînd, oricît ar fi şi ni s-ar părea de ciudat, nu mai sîntem, nu vom mai fi. Alţii vor mai fi, dar noi nu vom mai fi. Pe pămînt nu vom mai fi niciodată! Din perspectiva acestei dispariţii, cît de frumos e să fii, să exişti, să respiri, să gîndeşti, să fii cu alţii, să fii în viaţă! Cît de important e să cureşti fiecare clipă. Trebuie să privim fiecare clipă pe care ne-o dă Dumnezeu în plus, ca pe o mare biruinţă, ca pe un dar imens, minunat, ca pe o biruinţă a vieţii împotriva morţii! Ca pe o biruinţă a fiinţei împotriva neantului! Ca pe un pas cucerit din teritoriul necunoscut ce ne stă în faţă, şi care stă gata să ne înghită.

Nu ştim întotdeauna cum să preţuim clipa, clipa care ne e dată în plus în viaţa aceasta atît de scurtă, atît de repede trecătoare. Fie ca această zi de început de an, zi de răscruce dintre ani, să fie un nou imbold spre preţuirea clipei, a acestui dar extraordinar al lui Dumnezeu.

Momentul acesta este de obicei, în viaţa oamenilor, în viaţa instituţiilor, în viaţa societăţii, un moment de bilanţ. De obicei, într-o zi ca aceasta, sau înspre o zi ca aceasta, se fac bilanţuri. Se fac bilanţuri în economie, în familii, fiecare întrebîndu-se cu ce realizări încheie vechiul an, se fac bilanţuri în cultură, în civilizaţie, în viaţa socială şi, în general, în viaţa lumii. Trebuie să conchidem că, şi în acest an poporul nostru a obţinut realizări importante în toate domeniile. Totodată, putem să fim bucuroşi pentru că iată, Dumnezeu ne-a dat, datorită înţelepciunii întregii lumi, un an de pace.

Ar trebui însă, în această zi de răscruce dintre ani, să mai facem un bilanţ şi anume un bilanţ personal, un bilanţ al conştiinţei, un bilanţ a ceea ce am realizat cu noi înşine, ce am reuşit să facem din noi, ce am reuşit să facem cu viaţa noastră, ce perspective ne deschide noul an şi ce sperăm că vom mai face cu viaţa noastră de acum încolo.

Ştim toţi, viaţa e scurtă, trece repede. E foarte important cum ne-o organizăm, ce facem cu ea. Cu ce o umplem? Ar trebui să fim într-o grabă extraordinară, ca s-o umplem cît mai repede, cu cît mai mult, şi cît mai bine, cu cît mai mult *bine*!

Spuneam aici, înainte de Crăciun, în seara cînd s-au prezentat colinzile, că mesajul pe care ni l-a trimis Dumnezeu prin îngeri în momentul cînd s-a născut Mîntuitorul Iisus Hristos, a fost: *Slavă întru cei de sus lui Dumnezeu şi pe pămînt pace, întru oameni bună învoire.*" Remarcam că acest cuvînt *„întru oameni"* uneori e citit şi rostit: *„între oameni."* E bine şi aşa. Să fie bună învoire şi pace *între oameni.* Dar textul original grecesc e *„întru* oameni" bunăvoire. Adică înlăuntrul oamenilor, în sufletul oamenilor să fie

Dr. ANTONIE PLĂMĂDEALA
Mitropolitul Ardealului

(Continuare în pag. a 2-a)

* Cuvînt de Anul Nou 1985, rostit în catedrala din Sibiu.

PRIMUL MARTIR AL BISERICII CREŞTINE — SFÎNTUL ARHIDIACON ŞTEFAN

A treia zi de Crăciun, la 27 decembrie, Biserica Ortodoxă prăznuieşte pe Sfîntul Ştefan, pe cel care şi-a dat viaţa, mărturisind în faţa întregului sanhedrin (sinodul) iudaic din Ierusalim că, Hristos este Fiul lui Dumnezeu, Mîntuitorul lumii.

Primul martir Ştefan este cel care a făcut începutul marelui număr de mucenici ce au pecetluit cu sîngele lor credinţa în Dumnezeul cel adevărat, Dumnezeul cel în Sfînta Treime lăudat. După el a continuat şirul neîntrerupt al celor care şi-au jertfit fiinţa lor, dar nu l-au negat pe Dumnezeu.

Cine a fost Sfîntul Ştefan? A fost un suflet zelos pentru mîntuire. La predica sfinţilor apostoli, el s-a înrolat în ceata creştină a slujitorilor noii credinţe. Pentru evlavia lui a fost ales diacon.

Impresionează puternic două din darurile cu care fusese înzestrat Sfîntul Ştefan, şi anume: credinţa lui şi puterea de iertare a sa.

În ce priveşte credinţa, cine dintre muritorii de rînd a putut să exprime cuvinte ca cele ale lui Ştefan: *„Iată văd cerurile deschise şi pe Fiul Omului stînd de-a dreapta lui Dumnezeu!"* Este adevărat că şi alţi sfinţi au avut credinţă nestrămutată în Dumnezeu, dar ca să vezi cerurile deschise şi pe Fiul lui Dumnezeu este ceva ce ne umple de admiraţie pentru Ştefan protomartirul!

În ce priveşte iertarea creştină, în vieţile sfinţilor, găsim multe exemple, dar ca să te rogi pentru cel ce te ucide în chipul cel mai sălbatic este ceva ce te impresionează pînă la lacrimi, deoarece nu trebuie să uităm că sfinţii care au urmat după Ştefan aveau ca exemplu pe martirii dinaintea lor, pe cînd Ştefan nu-l avea ca

(Continuare în pag. a 4-a)

Pr. *Athanase Negoiţă*

Dinamismul ideii unităţii de neam în istoria poporului nostru

Una din trăsăturile esenţiale şi definitorii ale ideii unităţii de neam a poporului nostru este *dinamismul* ei deosebit de viguros. Transformată în *conştiinţa* unităţii de neam a tuturor românilor, această idee a dinamizat întreaga desfăşurare a istoriei poporului nostru.

Baza ontologică a acestui dinamism viguros este *unitatea de origine* a poporului nostru, din care a rezultat — în mod firesc şi logic — *unitatea lui de esenţă şi de structură.* Aceste două aspecte au constituit baza funcţională a ideii unităţii de neam a românilor, din care au rezultat celelalte aspecte fundamentale ale acestei idei: unitatea de manifestări — trupeşti şi sufleteşti —, de aspiraţii, idealuri şi năzuinţe, precum şi unitatea de destin.

Datorită dinamismului rezultat din această bază ontologică şi funcţională, ideea unităţii de neam a trecut printr-un proces amplu de dezvoltare, prin care s-a adîncit, amplificat şi îmbogăţit treptat pînă la maturizare, împingînd în mod inexorabil spre înfăptuirea deplină a idealului naţional. Dincolo şi mai presus de impedimentele temporare, izvorîte din vicisitudinile de diferite feluri şi în diferite momente ale zbuciumatei noastre istorii, idealul de unitate a neamului nostru s-a afirmat constant şi puternic ca necesitate firească şi ca o realitate fundamentală.

Pe măsură ce s-a dezvoltat şi maturizat, conştiinţa unităţii de neam a dat roade tot mai bogate, devenind factorul polivalent care a promovat un fenomen de masă. Căci ea a adunat şi polarizat aspiraţiile şi năzuinţele poporului nostru într-un singur mănunchi de viguroase strădanii, dîndu-i capacitatea şi forţa de a lupta statornic şi cu toate jertfele necesare pentru realizarea statului naţional unitar. În concret, a creat şi impulsionat continuu *curentul unionist* care străbate întreaga noastră istorie, procesul necontenit de creştere a poporului nostru sub orizontul de lumină al unităţii integrale.

Mulţumită acestui viguros şi continuu dinamism, o năzuinţă arzătoare, multiseculară, a luminat necontenit — ca o stea polară nestinsă — cărările drepte dar anevoioase ale istoriei noastre: Unirea într-o singură ţară. Gîndul de a se uni într-un singur stat închegat între graniţele lor fireşti, gîndul acesta incandescent, hrănit în urma plugului sau a turmelor de oi, precum şi pe cîmpurile de bătaie, din conştiinţa unităţii lor ca neam, i-a urmărit pe strămoşii noştri ca o umbră a propriei lor istorii, i-a chinuit cu frămîntarea unui vis drag pe care l-au spulberat de atîtea ori vrăjmăşiile vremurilor vitrege.

Un prim aspect al dinamismului ideii de unitate a neamului nostru este *amploarea* pe care a luat-o această idee ca stare şi manifestare de spirit. Unitatea de origine, unitatea de esenţă şi de structură, unitate de manifestări, aspiraţii şi idealuri, unitate de destin — iată aspectul multiplu al ideii unităţii de neam. Ea s-a amplificat în factor generator şi plinitor al tuturor componentelor procesului de unificare — sub toate aspectele — a poporului nostru şi s-a transformat într-un *elos* puternic al unităţii. Ca atare, ea a promovat remarcabila unitate de limbă şi de cultură a poporului nostru, precum şi necontenite relaţii economice şi culturale între românii de pretutindeni.

Potenţialul şi dinamica spirituală a unităţii de neam s-au vădit la maximum la acţiunile directe pentru dobîndirea unităţii naţionale şi politice a poporului

(Continuare în pag. a 3-a)

Colindăm pentru eroi

Colindăm acuma iară,
Prin frumoasa noastră ţară,
Nici un cătun nu ne scape
Din Patria dintre ape!

Cît e România-Mare
Ne ducem pe la hotare,
Să audă fiecare
Lerui, ler frumoasă floare.

Cu busuiocul, ca salba,
Vom ajunge pe la Alba
Şi la Ţebea, pe colină,
Colindînd colindă lină.

Cu aducerile-aminte,
Colinda-vom la morminte,
Pe unde ne zac martirii,
Răpuşi fără voia Firii.

La Ip, Moisei, şi-aiurea,
Cu noi va doini pădurea,
Pe sub zările albastre,
Dînd refren colindei noastre.

Că, din uraganul ploii,
Noi, comemorăm eroii
Jertfiţi pentru Neam şi Ţară,
Lerui cu colinda, iară.

Merge-vom, cu tot aleanul
Păşind „Transfăgărăşanul",
Cu colinda în desagă,
Lerui, Românie dragă!

Miron Abrudan

Pagini de istorie naţională în vechi picturi bisericeşti

Picturile vechi bisericeşti din diferite zone ale ţării ne atrag nu numai prin măestria execuţiei lor artistice, ci şi prin faptul că ele ne reprezintă, cu durerile, cu idealurile şi aspiraţiile noastre din moşi strămoşi.

Poate mai ales sub acest aspect se manifestă forţa educativă a acestor neprecuite valori naţionale. Binele şi răul, în permanenta lor confruntare, sînt oglindite de vechii noştri artişti plastici nu în chip abstract, ci prin trăsături concrete, adînc grăitoare pentru credincioşii care aveau să se închine în bisericile astfel împodobite.

Astfel, încă în cele mai vechi ansambluri picturale de pe teritoriul patriei noastre, de multe ori sfinţii, martirii, eroi ai tot binelui şi ai adevărului, poartă straie româneşti; dimpotrivă torţionarii, tiranii chiar răstignitorii Mîntuitorului sînt înfăţişaţi cu chipurile vrăjmaşilor şi asupritorilor neamului românesc. Iadul din celebrele fresce ale mănăstirilor moldovene, de pildă, este populat cu turci, cu tătari, cu asupritorii strămoşilor noştri. În unele biserici din Transilvania, chinuitorii au chipul jandarmilor, dintr-o epocă de tristă amintire.

Caracteristice în acest sens sînt mai ales cîteva biserici din judeţul Sibiu, pictate de fraţii Nicolae şi Alexandru Grecu la începutul veacului trecut. În redarea unor scene biblice, aceşti talentaţi pictori populari se folosesc de o seamă de aspecte din epoca lor, exprimînd prin mijloacele specifice ale picturii, un protest răspicat împotriva asupririi sociale şi naţionale a românilor din Transilvania.

Biserica parohială din Mohu, prot. Sibiu, construită în 1782, a fost pictată în frescă de fraţii Grecu, care au terminat lucrarea în 1804. Pictura are o valoare artistică deosebită. Interesant este însă mai ales faptul că cei doi pictori din Săsăuş au dat unor scene un evident caracter istoric şi revoluţionar.

Reţine atenţia cu deosebire o scenă cu Iosif în închisoare. Înţeleptul fiu al patriarhului Iacov şi al Rahilei este înfăţişat în tem-

(Continuare în pag. a 3-a)

† LUCIAN FĂGĂRĂŞANUL
Episcop-vicar

43101.

Întru împlinirea vieţii

(Continuare din pag. 1)

pace. Să fie omul împăcat cu sine însuşi. Să fie împăcat cu destinul lui. Să fie împăcat cu ceea ce a făcut, atunci cînd s-a căznit să facă ceva cu destinul lui. Şi să fie bună învoire, să fie deschidere către toţi oamenii. Să fie în echilibru cu sine şi cu fraţii săi, oamenii.

Despre acest *întru* aş vrea să spun cîteva cuvinte. Despre modul cum am putea face un bilanţ al acestui *întru*, al acestui *dinlăuntru* al nostru. Cît am reuşit în împlinirea noastră interioară? Cît am cristalizat acest *întru* care este însăşi fiinţa noastră? Cît am reuşit s-o facem altfel? Cît am reuşit s-o facem mai bună, mai transparentă, mai subţire, mai delicată, mai plină de bunăvoinţă, mai plină de înţelepciune, de înţelegere, de înţelegerea lumii, a existenţei, a ceea ce se întîmplă cu noi, cu fiecare din noi şi cu lumea? Cît am reuşit *să împlinim* fiinţa noastră împlinind acest *dinlăuntru* al ei?

Să ne aducem aminte cît de preocupat era Mîntuitorul de această parte dinlăuntru a fiinţei omeneşti. A făcut un rechizitoriu de procuror nemilos, atunci cînd a vorbit despre farisei, numindu-i cu cuvintele cele mai grele: Vipere, şerpi, morminte văruite! Pe dinafară arătaţi frumoşi, dar înăuntru sînteţi cadavre, le zicea! Rechizitoriul era împotriva acestui *înlăuntru* al lor, care nu semăna cu ceea ce pretindeau ei că este.

Preocuparea permanentă şi fundamentală a Mîntuitorului a fost în legătură cu *înlăuntrul* omului. Cum creşte? Cum se dezvoltă? Cum şi cu ce se *umple* acest dinlăuntru al omului, fiinţa lui, sufletul lui? Cît Dumnezeu reuşeşte să cuprindă în el? Cît loc reuşeşte să-i facă lui Dumnezeu în existenţa lui? Aceasta este măsura: cît Dumnezeu lasă să intre şi să se sălăşluiască în el? Fiindcă atunci cînd zicem: cît de bun a devenit, cît de înţelept a devenit, cît de iertător a devenit, cît de generos a devenit, înseamnă că vrem să aflăm măsura în care L-a chemat, L-a primit, L-a păstrat pe Dumnezeu în suflet, făcîndu-i *„cămară"* în existenţa lui? Nu trebuie să ne sperie acest lucru, fiindcă scris este în Scriptură: *„Eu am zis: Dumnezei sînteţi"*, şi *„Fiţi sfinţi, precum şi Tatăl vostru sfînt este"*. Oare porunca de căpetenie a Mîntuitorului n-a fost aceea de a fi desăvîrşiţi? *„Fiţi desăvîrşiţi"* or, desăvîrşirea este tocmai această găzduire a lui Dumnezeu în sufletele noastre, în aşa fel, încît să ne facem din El criteriu de gîndire, criteriu de alegere între bine şi rău, criteriu de orientare în viaţă, precum e steaua polară pentru navigatori, cum e busola pentru cei care călătoresc prin păduri sau pustiuri, prin locuri lipsite de posibilităţi de orientare.

Cum reuşim oare să umplem fiinţa noastră cu Dumnezeu, s-o *împlinim*, s-o rotunjim, să dăm un sens acelui *întru*, acelui *dinlăuntru?*

Sf. Scriptură ne învaţă că putem reuşi să facem acest lucru prin împlinirea poruncilor. Mîntuitorul sintetizează poruncile Scripturii într-una singură: *„Să iubeşti pe Domnul Dumnezeul tău şi pe aproapele tău ca pe tine însuţi."* Ne controlăm iubirea de Dumnezeu prin iubirea aproapelui. Arăţi că iubeşti pe Dumnezeu, dacă-ţi iubeşti aproapele. Aşa împlineşti poruncile. Împlineşti poruncile cînd din lupta între bine şi rău din sufletul tău, reuşeşte să învingă binele. Împlineşti poruncile cînd în lupta dintre generozitate şi egoism, reuşeşte să biruie generozitatea. Îndeplineşti poruncile cînd în lupta dintre adevăr şi minciună, reuşeşte să învingă adevărul. Fiecare să se întrebe: În lupta dintre lumină şi întuneric am fost întotdeauna de partea luminii?

Iată cîteva mijloace de control pe care le avem la dispoziţie şi pe care într-o zi ca aceasta de bilanţ, e bine să le folosim. Să ne oprim o clipă în loc. O poetă contemporană, una din poetele noastre sensibile, Ana Blandiana, spune la un moment dat, într-o poezie parcă pentru noi intitulată, *Înlăuntru*: *„O oprire: cît să-ţi tragi răsuflarea / ca să poţi fugi din nou."* Să ne oprim o clipă. Sîntem în ora bilanţului. Să respirăm adînc şi să ne deschidem inimile. Să ne oprim o clipă. Atît cît să respirăm, să ne reîntărim, ca să putem alerga mai departe, că viaţa e o lungă alergare. Să vedem deci cît am reuşit să facem uz de bine împotriva răului? Cît am reuşit *să fim ceva?*

De obicei facem analiza acestui *să fim ceva* la modul exterior, adică ne gîndim: Ia să vedem, ce am devenit în profesiunea mea? Ia să vedem, ce am reuşit să fac din copiii mei? Am reuşit să-l fac pe unul inginer, pe altul medic, am reuşit să-i fac nu ştiu ce altceva? Întotdeauna punem problema în felul acesta: ce am reuşit *să facem?* Cît de *mari* am reuşit să fim? Ce loc mare am reuşit să ne cîştigăm în societate?

În societate însă locurile sînt diferite. Decalajul din societate persistă în toate sistemele sociale din lume, desigur diferenţierea fiind determinată de cauze diferite. Dar există totuşi un domeniu unde toţi sîntem egali, şi anume tocmai în aceasta: în ce *am reuşit să facem din noi*, din fiinţa noastră, din *lăuntrul* nostru? Aici nu mai operează aceeaşi măsură ca în viaţa socială. Poţi să fii ţăran, poţi să fii muncitor, poţi să fii profesor, poţi să fii orice, dar să fii *un om*, să fii *om cu demnitate, să fii om de bună credinţă*, să fii *om integru*, să fii *om generos, onest, bun, om de omenie, om cu respect faţă de cuvînt şi faţă de om*. Ţăranii noştri, de cînd se ştiu şi pînă astăzi, îşi păstrează o anumită demnitate, o anumită nobleţe, şi nu întîmplător folosesc cuvîntul nobleţe, pentru că ei se ştiu cu sufletul în rînd cu nobilii, cu ceea ce înseamnă cuvîntul nobil, nu totdeauna cu ceea ce erau nobilii! — Cuvîntul oricum e înnobilat de ţăranii noştri mai mult decît l-au înnobilat nobilii! Pentru ţăranii noştri cuvîntul, de pildă, era cuvînt! — nobleţea cuvîntului, căci ei ştiu dintotdeauna că pe unde iese cuvîntul, iese şi sufletul, aşadar fiecare cuvînt trebuie spus ca în faţa Dreptului Judecător, la Judecata cea din urmă. Odată spus, un cuvînt era cuvînt. Odată statornicită o lege prin cuvînt, era statornicită pentru totdeauna şi se respecta, deşi nu era scrisă nicăieri, deşi nimeni nu-l trăgea la socoteală în faţa vreunei autorităţi pe cel care n-o respecta. Dar judecata obştii era mult mai aspră decît orice judecată civilă.

Există aşadar această posibilitate ca orice ai fi în viaţa socială, să fii *egal în demnitate* cu cei mai mari, să fii *egal în omenie*, să fii *egal în înălţimea sufletească, să fii mare*, indiferent de scara socială pe care te afli şi indiferent de locul pe care îl ocupă pe această scară ceilalţi. Acest lucru e o realitate în viaţa tuturor oamenilor, a tuturor popoarelor. Se povesteşte că un servitor de lord englez, într-o dimineaţă l-a anunţat: „domnule, luaţi notă că nu mai sînt servitorul dv. Întîrziaţi sistematic la ceai şi mîncaţi urît. Nu este de demnitatea mea să servesc un astfel de om care nu se respectă pe sine şi nu mă respectă nici pe mine"!

Eşti mare atunci cînd orice ai fi te respecţi tu însuţi şi te respectă şi cei din jur. Dacă ai cîştigat respectul oamenilor, eşti mare, indiferent dacă alţii sînt mai mari decît tine pe scara socială. Eşti mare cînd ştii să te faci respectat, dacă eşti bărbat de către soţie, şi dacă eşti soţie de către bărbat. Eşti mare dacă ştii să te faci respectat de copiii tăi. Copiii privesc la părinţi ca la ceva unic. Nu contează ce e tatăl sau mama. Părintele e pentru copiii lui *mare, unic, unicul*. Nu contează că e inginer, că e muncitor, că e ţăran. Această mărime vine dinlăuntru, din calitatea sufletului, din autoritatea inimii, din forţa exemplului, din geometria interioară a fiinţei părintelui, din echilibrul logic şi frumos al vieţii lui.

Mai putem controla cum împlinim poruncile şi prin cîtă iubire reuşim să degajăm din noi în afară. Am citit undeva, într-un roman, sau poate chiar în mai multe, în romanele acelea mari, vestite, în care se exaltează sentimentul iubirii, o expresie de mare frumuseţe. Se afla într-o scrisoare de îndrăgostit, nu mai ştiu dacă era vorba de un bărbat sau de o femeie, care scria scrisoarea, dar aceasta interesează mai puţin. Scria: *„Îţi mulţumesc că exişti."* Iubirea născuse aceste cuvinte care sintetizau tot ceea ce o inimă de om ar putea să imagineze despre un alt om. Vedea în celălalt un model de perfecţiune. Iubirea descoperă în celălalt perfecţiunea, divinul. Zilele trecute am citit exact aceleaşi cuvinte într-o scrisoare a unui ucenic către un dascăl, către un mare profesor: *„Domnule profesor, vă mulţumesc că existaţi!"*

Aceasta înseamnă a afirma despre un om că *s-a împlinit*. Eu nu ştiu, nu cunosc un elogiu mai mare ce s-ar putea aduce unui om, decît să simţi că-i poţi spune acest lucru. Îl ridici aproape la categoria asemănării cu Dumnezeu. Pentru că doar Dumnezeu există etern, Dumnezeu este *„Cel ce este"*, precum s-a definit El însuşi: *„Eu sînt cel ce sînt."* Lui Dumnezeu îi mulţumim că există, şi cînd mulţumim şi altcuiva că există, l-am ridicat la o categorie supraomenească. Nu trebuie să ne înspăimînte nici aceasta. Am fost creaţi — se spune în Cartea Facerii, — după chipul şi asemănarea lui Dumnezeu, pe care le-am pierdut, dar pe care trebuie — este poruncă de la Dumnezeu — să le refacem, să le restaurăm. Iubirea este mijlocul cel mare al împlinirii. Poetul Lucian Blaga, într-una din poeziile lui, într-un *Psalm*, spunea:

Cît iubim
Oricît de noapte-ar fi,
Sîntem în zi,
Sîntem cu tine, Elohim.

Acestea le spunea acest Lucian Blaga care a trecut prin destul de multe îndoieli în viaţa lui, care a încercat toate căile, şi care iată, pînă la urmă tot în iubire găseşte explicaţia, sensul vieţii, sensul realizării omeneşti. Blaga a fost un mare căutător de sens, căutător de adevăr. A scris aceea minunată *Trilogie a cunoaşterii* şi totuşi într-o poezie spune:

A cunoaşte-nseamnă iarnă,
A iubi e primăvară.

Apelul la virtuţile creştine fundamentale e adesea prezent în scrisul său, de pildă în *„Iisus şi Maria Magdalena"*. O pune pe aceasta să-şi justifice cererea de iertare printr-o declaraţie uimitoare din partea ei: *„Şi-n mine-i Dumnezeu."* Dumnezeu e în adîncul sufletului fiecăruia, numai că în sufletele unora e *„rob în temniţă"*, cum tot Blaga spune, şi aşteaptă să fie lăsat *„să răsufle liber"* în noi, să fie descătuşat. El e iubirea din noi care trebuie descătuşată, lăsată să se manifeste, să lucreze.

Dar imnul cel mai teribil care s-a scris vreodată despre iubire, l-a scris fără îndoială Sf. Apostol Pavel, în cap. XIII din Epistola I către Corinteni. El arată că nimic nu se poate *împlini* cu adevărat, dacă nu se împlineşte prin dragoste. Pune în comparaţie două mari virtuţi creştine cu a treia: credinţa şi speranţa cu dragostea. Şi spune: *„De aş grăi în limbile oamenilor şi ale îngerilor, iar dragoste nu am, făcutu-m-am aramă sunătoare şi chimval răsunător. Şi de aş avea darul proorociei şi tainele toate le-aş cunoaşte şi orice ştiinţă, şi de aş avea atîta credinţă încît să mut şi munţii, iar dragoste nu am, nimic nu sînt. Şi de aş împărţi toată avuţia mea şi de aş da trupul meu ca să fie ars, iar dragostea nu am, nimic nu-mi foloseşte"* (I Cor. 1—3). Iată cum dragostea le împlineşte. Va să zică poţi să devii martir pentru credinţă, poţi să ai credinţă aşa încît să muţi şi munţii din loc, dar dacă nu ai dragoste, dacă eşti rece faţă de aproapele tău, dacă el nu însemnează nimic pentru tine, la nimic nu-ţi foloseşte. *Dragostea dă măsura împlinirii.* De aceea, omul împlinit se poate defini, are trăsături precise, ştie ce vrea, ce face, ce este. Nu merge la întîmplare. E om cu lege, aşa cum opusul e „fără-de-lege". E om întreg, aşa cum celălalt e semi-om, cum în ordinea culturii avem semi-doctul. Semi-omul e căldicelul de care vorbeşte Apocalipsa: nici rece, nici cald, neîmplinitul.

Dragostea ne face generoşi. A fi generos înseamnă *a fi om pentru altul*, a fi deschis pentru altul. Pînă şi animalele sînt generoase, oricît ne-ar părea de ciudat şi oricît am şti că între ele operează dreptul celui mai puternic. Se zice: „Peştele cel mare înghite pe cel mic." Uneori însă par a opera şi printre ele şi altfel de legi, care te fac să te gîndeşti că n-ar fi străine de unele porniri spre generozitate. Cu atît mai mult trebuie să fim noi generoşi. Citeam zilele trecute o întîmplare, într-o gazetă de-a noastră, că undeva în Taiga, un pădurar a vrut să-şi facă o casă de vînătoare într-un teritoriu mai avansat în pădure. Cînd şi-a început construcţia a venit un urs care, probabil, socotea că teritoriul acela e teritoriul lui şi pur şi simplu ce zidea omul ziua, ursul strica noaptea. Mai întîi a încercat să lupte cu ursul, dar aceasta n-a dat nici un rezultat. Ursul persevera cu atitudinea lui neprietenoasă. Şi atunci omul a trecut la o altă stratagemă: aştepta ursul acolo şi-i dădea cîte ceva de mîncare, mai ales dulciuri. Şi azi aşa, mîine aşa, pînă cînd ursul s-a mai îmblînzit şi i-a dat voie să-şi termine construcţia.

Pînă aici încă nu e nimic prea interesant, dar ceea ce urmează e cu adevărat surprinzător. Ursul a continuat să-l viziteze, iar la începutul iernii, într-o dimineaţă, omul s-a trezit în faţa căsuţei lui cu ursul care îi aducea un şold de căprioară, ca şi cînd ar fi gîndit generos: să ai şi tu ceva de mîncare, cît voi hiberna în vremea iernii.

Foarte interesantă această generozitate la animale. Iată şi o altă întîmplare: un om a găsit în pădure un pui de lup şi l-a crescut la casa lui împreună cu un cîine. Cînd lupul a crescut mai mare, a fugit, a dispărut în pădure şi nu l-a mai văzut. Într-o iarnă, pe cînd omul mergea cu sania cu cai, pătrunzînd într-o pădure, o haită de lupi l-a înconjurat. După sanie venea şi cîinele lui. Haita de lupi venind din faţă, a înconjurat sania, gata să sară la cai, dar în momentul cel mai critic cîinele a sărit în mijlocul haitei de lupi, şi atunci, ca la o comandă, lupii s-au oprit, au încremenit. Cîinele s-a dus la unul din lupi, care era chiar şeful haitei — el dăduse semnalul opririi — s-au gudurat unul pe lîngă altul şi omul din sanie a recunoscut atunci pe lupul crescut de el împreună cu cîinele lui. În clipa cînd s-au recunoscut, lupul şef de haită a dat ordin în limba lui şi haita a făcut stînga împrejur şi a dispărut. Şi-a arătat în felul acesta recunoştinţa faţă de cel care-l crescuse şi faţă de fratele său, cîinele.

Dragostea naşte recunoştinţă, generozitate. Fără generozitate rămînem strînşi în egoismul nostru, egoism care înseamnă a zice şi a gîndi mereu: *eu, pentru mine, totul pentru mine, eu* în centrul pămîntului. Egoistul nu vede nimic în jurul lui. Dar egoistul nu-şi dă seama că gîndind şi făcînd aşa, de fapt se izolează şi rămîne singur, rămîne la propriile lui forţe, ca un cîine care fuge după propria lui coadă. Există o poveste din ale baronului Münchhausen care povesteşte cum căzînd într-o mlaştină, voia să se scoată afară trăgîndu-se de propriul lui păr! Aşa ajunge şi egoistul.

Sigur că e bine să ne facem şi bilanţul realizărilor în familie şi în societate. Să ne hotărîm să facem mai mult, să avem mai multă grijă de noi înşine, de copii, de familie, de ceea ce avem de gînd să facem, să creem. Dar să avem gînd anume şi faţă de sufletul nostru, de *lăuntrul* nostru. Şi pe acesta să-l lucrăm. Şi pe acesta să-l împlinim. Întrucît împlinim poruncile şi mai ales porunca iubirii, în aceeaşi măsură ne împlinim pe noi înşine. Acesta este criteriul. În măsura în care nu-l împlinim, nu ne împlinim nici pe noi înşine, nici casa noastră, nici cămara sufletului, cum spunem în cîntările bisericeşti. Ea rămîne goală. Să primim *întru* noi pe Duhul Sfînt, cum zicem în rugăciunea pe care aţi auzit-o rostită la începutul Liturghiei: „Împărate ceresc mîngîietorule, Duhul adevărului, carele pretutindenea eşti şi toate le împleneşti, vino şi te sălăşluieşte *întru* noi." Vino şi umple viaţa noastră, vino şi dă sens vieţii noastre.

În taina inimilor, a sufletelor şi a cugetelor noastre, într-o zi ca aceasta, într-o zi de veselie, de bucurie, de întîmpinare a unui *Nou An*, pe care trebuie să-l întîmpinăm cu speranţă, pe care trebuie să-l întîmpinăm cu planuri coerente, limpezi, să ne punem în gînd să facem şi din fiinţa noastră ceva, s-o rotunjim şi pe ea, să facem un pas mai departe şi în — aş zice — subţierea ei, în a o face mai spirituală, în a deveni noi adică mai buni, mai deschişi către aproapele nostru. Să găsim în această zi acele cîteva momente în care, adîncindu-ne în noi înşine, să-l căutăm pe Dumnezeu acolo şi să avem cu Dînsul o convorbire sinceră, o convorbire intimă, în legătură cu destinul care ne stă în faţă în anul care vine. Şi să-L rugăm să ne facă parte de un an fericit, de un an de pace, plin de bucurii.

UN NOU SPAŢIU EXPOZIŢIONAL LA MUZEUL BISERICII SF. NICOLAE DIN ŞCHEII BRAŞOVULUI

Prilejuit de împlinirea a 80 de ani de la naşterea cunoscutului compozitor şi muzicolog Tudor Ciortea, la muzeul bisericii Sf. Nicolae din Şcheii Braşovului a fost amenajată o cameră permanentă ce vine să rememoreze activitatea acestui distins şi apreciat străduitor pe tărîmul muzicii. Acest lucru a putut fi realizat prin ajutorul nepreţuit al soţiei compozitorului — Vera Ciortea — care a donat muzeului amintit toate cele necesare pentru organizarea spaţiului expoziţional.

Tudor Ciortea s-a născut în Şcheii Braşovului într-o familie de intelectuali, tatăl său, profesorul Aurel Ciortea fiind o personalitate binecunoscută a vieţii culturale braşovene.

La muzeul amintit exista şi un fond de donaţii care a aparţinut tatălui compozitorului Tudor Ciortea, deci prezenţa acestui spaţiu expoziţional în Şcheii Braşovului este pe deplin justificată.

Tudor Ciortea a învăţat în oraşul natal clasele secundare, începînd studiul pianului la vîrsta de 5 ani, continuînd apoi ca elev al lui G. Dima, profesor de muzică la liceul „Andrei Şaguna". Urmează apoi trei ani la liceul german Honterus în orbita muzicală a lui Rudolf Lassel, eminent compozitor şi organist pe care Tudor Ciortea îl va asculta de multe ori cîntînd la orga bisericii Negre. Absolvă liceul la Cluj, unde se înscrie la Conservator, studiind paralel pianul cu Ilie Sibianu şi armonia cu Johannes Schüller (dirijori ai Operei din Cluj), cunoscuţi muzicieni, şlefuind talentul tînărului student.

La Cluj va absolvi şi „Academia de înalte studii comerciale", înfiinţată şi condusă pînă în anul 1929 de tatăl său, profesorul Aurel Ciortea. În 1926 termină facultatea de drept din Bruxelles, studiind în tot acest timp asiduu muzica cu personalităţi marcante din această ţară.

Parisul va fi oraşul care desăvîrşeşte talentul tînărului braşovean. La Şcoala normală de muzică, îndrumat de profesori prestigioşi ca Paul Ducas şi Nadia Boulanger se va perfecţiona în tainele compozisticii. Reîntors în ţară absolvă şi conservatorul din Bucureşti în anul 1931, unde va fi numit el însuşi profesor, începînd cu anul 1949, în cadrul căruia va desfăşura o muncă laborioasă şi plină de satisfacţii.

Palmaresul compoziţional al lui Tudor Ciortea este impresionant, menţionăm aici doar faptul că în numeroase lucrări s-a inspirat din locurile copilăriei şi al oraşului natal, precum din caracterul locuitorilor, în special al junilor din Şcheii Braşovului.

Faust Remus
muzeograf

Pentru mîntuirea sufletelor noastre

La dumnezeieştile slujbe, în cadrul ecteniei celei mari, sîntem îndemnaţi să ne rugăm şi „pentru mîntuirea sufletelor noastre". Îndemnul acesta, care ne angajează la rugăciune pentru mîntuirea sufletelor noastre, ne aduce totodată în atenţie mîntuirea noastră, ne atrage luarea aminte asupra propriei noastre mîntuiri. Tot în cadrul ecteniei mari mai primim îndemnul să ne rugăm Domnului „ca să fim mîntuiţi noi de tot necazul, mînia, primejdia şi nevoia". Ne sînt cunoscute, apoi, tuturor cuvintele „apără, mîntuieşte, miluieşte şi ne păzeşte pe noi, Dumnezeule, cu harul Tău", pe care le auzim nu numai la ectenia mare, ci şi la ectenia mică, ceea ce înseamnă că ele se repetă mai des în cuprinsul sfintelor slujbe. Auzind aceste cuvinte, noi cerem mila lui Dumnezeu şi în vederea mîntuirii noastre, adică ne rugăm lui Dumnezeu „pentru mîntuirea sufletelor noastre".

Potrivit rînduielii sfintei noastre Biserici, la dumnezeiasca Liturghie, adresîndu-ne Domnului nostru Iisus Hristos, cu rugăciune, zicem: „Mîntuieşte-ne pe noi, Fiul lui Dumnezeu" şi „Doamne mîntuieşte pe cei binecredincioşi". Cei care iau parte la Sfînta Liturghie au prilejul să audă spunîndu-se pentru ei, în chip de rugăciune şi de binecuvîntare: „Mîntuieşte, Dumnezeule, poporul Tău şi binecuvintează moştenirea Ta". Pentru mîntuire şi binecuvîntare se roagă slujitorul sfinţit şi la sfîrşitul Sfintei Liturghii, în rugăciunea amvonului, cînd zice: „Cel ce binecuvintezi pe cei ce Te binecuvintează, Doamne, şi sfinţeşte pe cei ce nădăjduiesc întru Tine, *mîntuieşte poporul Tău* şi binecuvintează moştenirea Ta".

La sfîrşitul dumnezeieştilor slujbe credincioşii, care sînt de faţă, au prilejul să-şi mai amintească odată de mîntuirea lor cînd aud pe slujitorul sfinţit, preot sau arhiereu, spunînd: „Hristos adevăratul Dumnezeul nostru... să ne miluiască şi să ne mîntuiască pe noi, ca un bun şi de oameni iubitor".

De mîntuirea sufletelor noastre, de mîntuirea noastră în general ne amintim şi atunci cînd o cerem pentru alţi credincioşi. De pildă, la slujba logodnei, rugîndu-ne lui Dumnezeu „pentru robii lui Dumnezeu, care se logodesc, şi *pentru mîntuirea* lor", sau la slujba cununiei, cînd ne rugăm „pentru robii lui Dumnezeu, care se însoţesc unul cu altul, prin unirea nunţii, şi *pentru mîntuirea* lor", noi ne gîndim şi la propria noastră mîntuire. Aceasta este de fapt şi dorinţa sfintei noastre Biserici, formulată în ziceri ca acestea: „Pentru ca *să se mîntuiască ei* şi noi de tot necazul, mînia, primejdia şi nevoia, Domnului să ne rugăm" şi „pentru ca să li se dăruiască lor şi nouă toate cererile cele *către mîntuire*, Domnului să ne rugăm".

Pentru împlinirea dorinţei şi rugăciunii noastre către Dumnezeu, spre a fi miluiţi şi mîntuiţi, noi cerem şi rugăciunile mijlocitoare ale Maicii Preacurate şi ale diferiţilor sfinţi, cum este Sfîntul Ioan Botezătorul, sfinţii măriţii şi întru tot lăudaţii apostoli, sfîntul ierarh Nicolae, sfinţii mucenici, preacuvioşii şi de Dumnezeu purtătorii părinţii noştri şi, în general, ale tuturor sfinţilor. Mijlocirea sfinţilor la Dumnezeu, pentru mîntuirea sufletelor noastre o cerem, după rînduiala sfintei noastre Biserici, fie pomenindu-le numele la încheierea sfintelor slujbe sau în cuprinsul unor rugăciuni, fie rostind unele alcătuiri, în care ne adresăm sfinţilor cu rugămintea să-L roage pe Hristos Dumnezeul nostru „să mîntuiască sufletele noastre".

Dacă la sfintele slujbe ni se aduce în minte gîndul la mîntuirea noastră şi avem prilejul să ne rugăm „pentru mîntuirea sufletelor noastre", să nu uităm că „pentru mîntuirea sufletelor noastre ne putem ruga şi prin rugăciunea pe care Domnul nostru Iisus Hristos ne-a lăsat-o, adică prin rugăciunea „Tatăl Nostru". Cea de a şaptea cerere a rugăciunii „Tatăl Nostru" este o cerere de mîntuire, că şi prin ea cerem de la Dumnezeu să ne mîntuiască de cel rău. Mîntuirea de „cel rău" şi de tot ce este rău ne deschide calea spre ocolirea ispitelor, ne dă putere să fim tari în faţa încercărilor şi să fim mereu gata să iertăm pe cei ce ne greşesc, ca şi noi să primim iertare de la Dumnezeu. În felul acesta, fiind întăriţi în cele bune, ne vom face datoria pentru cîştigarea pîinii celei de toate zilele şi vom avea inima deschisă în vederea împlinirii voii lui Dumnezeu, prin care vine în lume Împărăţia cea de sus, în cuprinsul căreia se sfinţeşte, adică se preamăreşte numele lui Dumnezeu.

Iubitorii de Dumnezeu, care s-au ostenit cu rugăciunea şi cu făptuirea, pentru preamărirea lui Dumnezeu, şi-au dat seama că cei credincioşi nu trebuie să fie nişte visători ai Împărăţiei lui Dumnezeu, ci adevăraţi luptători pentru ea, pentru că „Împărăţia lui Dumnezeu nu stă în vorbe, ci în fapte" (I Cor. 4, 20) şi „silitorii pun mîna pe ea" (Mt. 11, 12). Tot aşa este şi cu mîntuirea: ne rugăm pentru ea, deoarece ne-o dă Dumnezeu; dar nu-i destul numai să ne rugăm, ci trebuie să ne şi silim pentru împlinirea ei, bine ştiind că rugăciunea trebuie să fie ajutată de fapte. Prin urmare, „pentru mîntuirea sufletelor noastre" trebuie să ne rugăm şi să ne silim. Să ne rugăm pentru ea, ca şi cînd mîntuirea ar veni numai de la Dumnezeu. Dar să ne silim pentru mîntuirea noastră, ca şi cînd ea ar atîrna numai de noi. Făcînd aşa, peste rugăciunea şi peste silinţa noastră se coboară harul lui Dumnezeu, care curăţeşte şi sfinţeşte viaţa noastră dîndu-ne mîntuirea şi deschizîndu-ne calea spre desăvîrşire şi spre îndumnezeire.

Ieromonahul *Teofil*

Dinamismul ideii unităţii de neam...

(Continuare din pag. 1)

nostru. Lumină purtătoare de sens şi forţă ce îndeamnă la faptă, ideea de unitate a impulsionat o dinamică atotcuprinzătoare, care a produs acţiuni din ce în ce mai conştiente şi mai ferme, dînd sensul şi conţinutul fundamental al istoriei poporului nostru. Etapele mari ale acţiunii pentru unire dovedesc acest lucru, căci ele au transpus ideea în fapte concrete.

Dăm un singur exemplu: Unirea realizată de Mihai Viteazul a întruchipat expresia cea mai înaltă a tendinţelor de unitate politică. Cronicarii care au descris intrarea lui Mihai Viteazul în Ardeal au înţeles că la baza solidarităţii românilor ardeleni cu oastea învingătorului de la Şelimbăr se afla „încrederea că au un domn din neamul lor". Cu toate că a durat aşa de puţin, unirea lui Mihai Viteazul a dobîndit valoarea de *simbol* şi — ca atare — a aprins şi mai puternic năzuinţele de unitate şi independenţă.

Privind desfăşurarea de ansamblu a procesului de ample dimensiuni care a dus la unificarea statului nostru, observăm că acest proces prezintă un aspect dublu: a) manifestare intensă a unei spiritualităţi puternice de integrare în unitate; b) transpunere în acţiuni a acestei stări de spirit.

Cel mai constitutiv şi mai fecund element, elementul dinamic prin excelenţă al acestui proces este *ideea unităţii de neam*. Ca un concept cheie, această idee apare într-o conexiune dintre cele mai complexe şi mai fecunde cu toate aspectele esenţiale ale procesului de unificare.

În dinamica spirituală a dezvoltării procesului de unificare, ideea unităţii de neam a desfăşurat o forţă mobilizatoare de prim ordin. Ea a constituit o continuă chemare, care a pus în mişcare toate energiile poporului nostru într-o manifestare masivă şi în continuu progres. A fost elementul prim care a susţinut lupta şi a configurat ţelurile acestei lupte, a alimentat sensul ei interior, esenţial. De aici marea diversitate şi amploare a manifestărilor unioniste de-a lungul veacurilor.

Dacă pe plan interior ideea unităţii de neam a alimentat şi dinamizat crezul statornic şi neschimbat al unităţii, pe plan exterior această idee a alimentat şi dinamizat din plin afirmarea prin luptă a aspiraţiilor spre unitate.

Privind înapoi la desfăşurarea acestui proces al devenirii noastre istorice, vedem înşiruindu-se — pe liniile de foc ale suişului ei neînfricat — punctele fireştilor împliniri: 1600, 1848, 1859, 1877, 1918, 1944. Către aceasta din urmă convergeau organic toate drumurile gîndurilor şi faptelor poporului nostru. Acest suiş ne arată pe viu că *„fenomenul românesc"* s-a închegat într-o succesiune de voinţe dîrze, aprig luptătoare, manifestate la nivelul fiecărei generaţii, ducînd mai departe testamentul unităţii şi independenţei, al aspiraţiilor unanime spre limanul unirii şi al unităţii.

Conştiinţa de sine — conştiinţa naţională — a poporului nostru este cheia de boltă a existenţei acestui popor. Or, aceasta este axată şi centrată pe ideea unităţii de neam. De aceea, putem afirma că unul din factorii specifici care concură la definirea aşa-numitului *„fenomen românesc"* este — între alţii — *ideea unităţii de neam* a poporului nostru.

Dinamismul ideii de unitate a neamului nostru culminează azi cînd visele unioniştilor capătă o realizare tot mai deplină. Este vorba despre împlinirile „fenomenului românesc" de azi, realizat de o orînduire nouă care preia gîndirea generoasă a înaintaşilor noştri concentrată în arzătoarele lor idealuri de dreptate naţională şi socială şi o trece în ordinea faptei creatoare, multilaterale. Această orînduire a ridicat unitatea de la 1918 pe o treaptă superioară: strîngerea tuturor energiilor poporului nostru într-un singur mănunchi!

Pentru noi, făgăduinţele anului 1918, ale marii Uniri, rămîn mereu, larg şi generos deschise spre zările viitorului. Unitatea în care întregul popor lucrează astăzi pentru a-şi ridica necontenit patria pe tot mai înalte culmi de cultură şi civilizaţie constituie garanţia acestui viitor luminos al naţiunii noastre socialiste. Putem deci visa, cu orizontul minţii şi al inimii larg deschise, dezvoltarea impetuoasă de mîine a întregii ţări!...

De aici desprindem îndemnul perpetuu de a ne strădui — în deplină unitate constructivă — să înălţăm România pe noi culmi de frumuseţe şi progres.

Pagini de istorie naţională...

(Continuare din pag. 1)

niţă alături de cei doi înalţi dregători ai lui faraon, căzuţi în dizgraţie, marele pitar şi marele paharnic (Fac. 40). După cum apreciază specialiştii, această scenă se inspiră din reprezentările cu capii răscoalei de la 1784 în temniţa de la Alba Iulia. Cei trei întemniţaţi au haine româneşti; căciuli de miel, iţari etc. Temniţa însăşi este înfăţişată nu ca o construcţie antică egipteană, sau în orice caz orientală, ci în stilul arhitecturii din Transilvania; chiar cele mai mici detalii ca de pildă ferestrele cu giurgiuvele, poartă amprenta acestui stil, fiind foarte asemănătoare cu ferestrele închisorii lui Horea şi Cloşca din unele reprezentări ale vremii.

Iosif în închisoarea faraonului egiptean simbolizînd pe Horia, Cloşca şi Crişan închişi la Alba Iulia. Pictură murală executată de fraţii Grecu la biserica din Mohu.

Faptul nu e de mirare dacă ne gîndim nu numai la ecoul evenimentelor de la 1784 pe întreg teritoriul românesc şi la veneraţia românilor de pretutindeni faţă de eroii martirizaţi la Alba Iulia, ci şi la circulaţia largă a reproducerilor cu chipurile lui Horea, Cloşca şi Crişan. Se ştie că ei au fost pictaţi în închisoare de pictori trimişi special la Alba Iulia, unul de către împăratul Iosif al II-lea şi altul de către guvernatorul Transilvaniei. Johann Martin Will din Augsburg a executat gravuri în mai multe variante ale detenţiunii lui Horea şi Cloşca (a se vedea mai ales lucrarea lui Octavian Beu, *Răscoala lui Horea în arta epocii*, apărută în 1935). Aceste gravuri au fost reproduse şi au circulat în toată Europa.

Grăitoare sînt şi unele scene din ansamblul pictural al *bisericii din Foeldea*, prot. Agnita, o adevărată capodoperă a fraţilor Grecu. Pictura acestei biserici, construită în 1804, a fost terminată în 1814.

Mai ales patimile Mîntuitorului au la Foeldea trăsături cu totul originale. Astfel, scena batjocoririi şi a chinuirii Mîntuitorului în pretoriul lui Pilat este inspirată, în mod evident, din stampa care înfăţişează supliciul lui Gheorghe Doja, conducătorul marii răscoale a iobagilor de la 1514. În această scenă, Mîntuitorul este înfăţişat şezînd pe un scaun cu o coroană de fier înroşită în foc pe cap, în timp ce doi soldaţi suflă în goarnele puse la urechile Sale, iar alţi doi îi aplică lovituri. Este de notat faptul că soldaţii nu sînt reprezentaţi în ţinută romană, cum ar fi fost de aşteptat, ci în ţinuta jandarmilor din acea epocă.

În scena cu drumul Crucii, Iisus Hristos este escortat de ostaşi în hainele soldaţilor vremii şi — pentru ca să nu mai fie nici un dubiu în ce priveşte intenţia care stă la baza reprezentării — soldatul din frunte poartă în mîna dreaptă o flintă, care — ştiau bine pictorii — nu exista pe vremea Mîntuitorului. Un alt detaliu interesant: cel ce duce crucea, puţin în faţa Mîntuitorului, desigur Simon Cirineanul, poartă iţari şi căciulă de miel, aşa cum purtau ţăranii români din Transilvania. Alte scene sînt tot atît de clare în ce priveşte sensul lor revoluţionar; arhiereul Caiafa apare în costum de paşă, cu mustaţa „în furculiţă"; acuzatorii lui Iisus la Pilat sînt înfăţişaţi în costume de juzi, gornici, „domni de pămînt" localnici, etc.

Biserica din Ţichindeal, prot. Agnita, cu hramul „Cuvioasa Paraschiva", a fost zidită în 1791. Pictura acestei biserici, terminată de fraţii Grecu în 1818, este foarte asemănătoare cu cea din Foeldea.

Şi aici este o scenă cu drumul Golgotei foarte asemănătoare cu cea din pictura bisericii de la Foeldea. Cel ce duce crucea este însă aici un ţăran român neaoş cu căciulă de miel, cu cămaşă lungă, românească, încinsă cu un brîu, cu iţari şi cu opinci legate cu nojiţe. Nici că se putea o mai sugestivă reprezentare a situaţiei ţăranului român din Transilvania, supus întreitei asupriri, socială, naţională şi religioasă. Românul adînc plecat sub cruce, aproape doborît de greutatea ei, este iobagul român transilvănean.

Ca şi la Foeldea, şi aici detaliile scenei cu batjocorirea Mîntuitorului sînt sugerate de supliciul lui Gheorghe Doja. De remarcat la această scenă că privirea blîndă a Mîntuitorului din iconografia creştină este înlocuită cu alta mai încordată, sfidătoare chiar, exprimînd mai degrabă atitudinea martirului de la 1514. Unul dintre soldaţi ţine cununa de pe capul Mîntuitorului cu un cleşte de fier — un detaliu care sugerează şi mai clar ideea că este vorba de o coroană de fier înroşită în foc, cum s-a procedat la tortura lui Gheorghe Doja, şi nu cea reală de spini.

Biserica din Cornăţel, prot. Sibiu, are o pictură care prezintă multe asemănări cu cele menţionate anterior. Şi în această pictură, terminată în 1820, fraţii Grecu dau scenelor cu patimile Domnului un evident caracter social şi naţional. Este de notat mai ales scena cu Iisus în faţa lui Pilat, unde un ţăran român, în haine ca la Cornăţel, stă în picioare lîngă scaunul procuratorului, ţinînd un coş cu toartă, aluzie la legenda ouălor roşii.

Astfel de scene apar şi în alte picturi ale fraţilor Grecu, ca de pildă în cea de la biserica din Voivodenii Mici, prot. Făgăraş, jud. Braşov.

Cît de emoţionante sînt astfel de reprezentări picturale!

Ele ne grăiesc despre eroii trecutului românesc, evocă asuprirea, durerea, revolta înaintaşilor noştri. Totodată însă, scene ca cele amintite ne dezvăluie sufletul acestui neam, care nu şi-a uitat niciodată martirii, ci i-a permanentizat în conştiinţe prin tot ceea ce avea mai bun, care a găsit, în vremuri de restrişte, nebănuite mijloace de a da glas durerilor şi aspiraţiilor sale.

Închipuindu-şi împlinirea prin Crucea Vinerii Mari, poporul nostru a exprimat plastic adînca nedreptate a împilării căreia îi era supus precum şi nobleţea cauzei pentru care lupta, dînd totodată glas încredinţării că asuprirea va avea sfîrşit şi că nu va întîrzia să răsară luminatul Paşte al învierii naţionale.

Iar aducîndu-şi eroii în biserici, închipuindu-i în icoane de închinare, poporul i-a consacrat pe veci ca lumini ale sufletului său.

Sf. Ştefan . . .

(Continuare din pag. 1)

pildă decît pe Domnul Hristos, care era Dumnezeu. Tocmai aceasta ne face să vedem în Sf. Ştefan un suflet ajuns la un grad de mare sfinţenie. De aceea, Biserica creştină, din primele momente ale existenţii sale, l-a trecut în rîndul sfinţilor şi-l cinsteşte cu toată preţuirea, în cea de-a treia zi după sărbătoarea Naşterii Domnului Hristos.

Noi românii trebuie să purtăm o mare veneraţie faţă de Sfîntul Ştefan, căci ne-a ajutat în chip deosebit la realizarea unei mari dorinţe a noastre şi anume să avem şi noi un cămin şi o biserică în sfînta cetate a Ierusalimului.

Se ştie că, de la mînăstirile închinate, Patriarhia Ierusalimului primea sume mari de bani. Cu toate acestea nici măcar un schit cît de mic n-a construit pentru trebuinţele religioase ale închinătorilor români care ajungeau la sfintele locuri.

Simţind mare nevoie de un lăcaş sfînt, în care să se slujească în româneşte, prin anul 1912, un mic grup de români stabiliţi în Ierusalim s-au adunat într-un comitet şi, punînd bănuţ lîngă bănuţ, au adunat o sumă cu care au cumpărat un loc cam de o jumătate de hectar, în partea de nord-est a cetăţii sfinte. După autentificarea actului de cumpărare, au chemat un preot care le-a citit o rugăciune de mulţumire şi un fel de act de fundaţie prin care hotărau ca hramul bisericii, ce se va construi, să poarte

numele Sfîntului Ştefan, care le-a fost de ajutor. Alegerea era minunată, deoarece după cercetările îndelungate ale cărturarilor vestiţi, în această parte, a cetăţii sfinte, a fost ucis primul mucenic Ştefan.

A intervenit războiul întîi mondial şi a încetat orice activitate în problema bisericii din Ţara Sfîntă. Abia după război, prin 1930, a luat fiinţă un alt comitet, al cărui secretar şi insufleţitor a fost scriitorul acestor rînduri. Noul comitet a tipărit zece mii liste de subscripţie şi treizeci de mii foi de propagandă pe care le-a trimis în ţară. Cu suma de aproape cinci milioane colectată pînă prin 1935, Patriarhia Română a construit actualul cămin şi biserică românească din Ierusalim, unde în cele şaptesprezece cămăruţe încap pînă la 45—50 de pelerini.

Cînd s-a terminat construcţia căminului, Sf. Sinod a decis ca hramul bisericii să fie Sfîntul Gheorghe şi el martirizat în Ţara Sfîntă, în Lida, la şaizeci de km de Ierusalim.

Fiindcă Sfîntul Ştefan a ajutat pe primul comitet să cumpere locul, e bine ca el să fie considerat ca cel de-al doilea hram şi de ziua lui, la 27 decembrie, să fie cinstit cu rugăciuni de mulţumire. La ale lui rugăciuni, Dumnezeu să fie cu căminul şi cu întreg neamul românesc de pretutindeni.

Semnalăm . . . Semnalăm . . .

● *După Adrian Riza care într-o serie de studii publicate în rev. „Transilvania" (în special în nr. 11/1983) demonstrează originea românească a denumirii ARDEAL, Virgiliu Ştefănescu-Drăgăneşti vine şi el cu o cercetare personală şi independentă asupra aceleiaşi probleme: SENSUL ISTORIC AL DENUMIRII „ARDEAL", demonstrînd vechimea cuvîntului şi faptul că ungurii l-au găsit şi l-au împrumutat de la români în secolul al X-lea, sub forma de Erdely („Steaua", nr. 6, 1984, p. 21—22).*

● *I. Cheie-Pantea publică în „Steaua" (nr. 6, 1984, p. 28—29) un eseu intitulat:* Valenţe „poetice" ale filosofiei lui Blaga. *Stabileşte cîteva premize corect extrase din gîndirea lui Blaga, ca d. p.: „Rostul filosofiei constă în primul rînd, în funcţia ei creatoare de metafizică", sau: „Metafizicianul este creatorul unei lumi", iar „un filosof care nu ţine să devină creatorul unei lumi îşi suspendă vocaţia" (din* Trilogia cunoaşterii, *1983, p. 73—74). Spre sfîrşit încearcă să-şi susţină teza printr-un citat din* Cenzura transcendentă: *„Asupra sorţii unei viziuni metafizice hotărăsc sub aspect pozitiv ..." etc., etc. Şi conchide: „Dacă în loc de „sorţii unei viziuni metafizice" am spune „sorţii unei viziuni poetice", logica enunţului n-ar avea de suferit ..." Necazul e că dacă vrem să fie Blaga, trebuie să zicem ca el, ca să fie el. Altfel! ...*

● *Presa a notat în 1984 împlinirea de către Constantin Noica a vîrstei de 75 de ani. Elogiile i-au cuprins gîndirea în formele compuse din chiar cuvintele pe care şi le-a supus ca un îmblînzitor plin de har, şi l-au afirmat ca pe un magician neverosimil de contemporan, deşi el însuşi se pretinde contemporan cu Zalmoxis, cu Platon şi cu alţii mai aproape de noi, dar nu din vremea noastră. Iată-l prezentîndu-se el însuşi:* „Am vrut să îmbrăţişez pe cei care mă îmbrăţişează, să cuprind cuprinderea care mă cuprinde." *Filosofii vorbesc întotdeauna ca într-o limbă străină şi prin semne. Aşa pot gîndi şi pot spune ce vor, şi se înalţă cu aripi de vultur pînă sus, printre stele şi sori, făcînd cu uşurinţă dus-întorsul fizic-metafizic, ajungînd la înţelesuri prin neînţelesuri şi contopind într-un tot miraculos întrebările fără răspuns şi răspunsurile neîntrebate.* Fiinţa *e într-o permanentă* devenire, *într-o creştere fără oprire. Cum s-o cuprinzi? E ca un univers în continuă expansiune care ţi se strecoară printre degete, oricît ai strînge-o şi ai crede că ai prins-o.*

Mi-a plăcut ce a scris cineva despre Constantin Noica: că la el „întrebarea rămîne mai importantă decît răspunsul" şi că „drumul e mai important decît scopul călătoriei" (Mihai Zamfir, în „România Liberă", nr. 30, 1984, p. 3) C. Noica e filosoful nostru de-adevăratelea, în carne şi oase printre noi. Cine vrea să vadă un filosof, să-l privească. Nu cunosc alţii şi nici nu ştiu să mai fie. El e fereastra noastră *către cei din stirpea lui, de pe unde vor mai fi fiind, aşa cum alţii sînt poeţii noştri, fizicienii noştri, chimiştii noştri etc.*

● *„Printre cei vii îmi mai iau nasul la purtare, dar printre morţi sînt atîţia care mă vor face să stau la locul meu."*

Înţelept cuvînt al celui dintre înţelepţi prietenul nostru Geo Bogza. Înţelepţii vorbesc întotdeauna în numele tuturor. Şi noi deci, printre cei vii ... Numai că după ce murim, cei care rămîn vii, ca şi morţii către care mergem, ne găsesc şi ei locul *cel adevărat printre ei, şi nu totdeauna e acelaşi cu acela pe care ni l-am revendicat noi! Uneori însă e şi mai mare!*

● *Tot Geo Bogza (tot acolo,* România Literară, *nr. 49, 1984, p. 7): „Dacă oamenii anului 5000 vor avea motive să fie religioşi, convinşi de existenţa lui Dumnezeu — trebuie să fie undeva un Ordinator, a spus de curînd un precursor al acestora — ei vor privi cu compătimire la vremea în care religiile, spre a se întemeia, aveau nevoie de minuni. Minunea e însuşi universul."*

● *O frumoasă monografie a M-rii „Dintr-un Lemn" publică Arhim. Dr. Chesarie Gheorghiescu, cu binecuvîntarea noului episcop al Rîmnicului şi Argeşului, Gherasim.*

● *În mai 1984 Mircea Eliade a scris elogios, din Chicago, în revista „România Literară" (nr. 30, 1984, p. 21) din Bucureşti, un articol elogios despre Sergiu Al-George,* „cel mai înzestrat şi cel mai creator indianist român", *şi despre cartea acestuia: ARHAIC ŞI UNIVERSAL: INDIA ÎN CONŞTIINŢA CULTURALĂ ROMÂNEASCĂ (Bucureşti, 1981, 295 p.). „Sergiu Al-George a reuşit să ilustreze, în mod exemplar, ceea ce am putea numi o nouă metodă comparativă pentru cercetarea şi înţelegerea creaţiilor civilizaţiilor tradiţionale. Cînd va fi cunoscută peste graniţe, o asemenea metodă îşi va arăta repede roadele." O judecată ca aceasta, semnată de Mircea Eliade, unul din cei mai mari indianişti din lume şi un comparatist pe măsură, l-ar fi bucurat imens pe Sergiu Al. George care îi aştepta părerile cu sufletul la gură. Dar sufletul i-a zburat înainte de vreme* Dincolo, *la 10 noiembrie 1981!*

Mircea Handoca, pasionatul nostru eliadist, i-a închinat un In Memoriam *(pe aceeaşi pagină cu Mircea Eliade) încheind: „SIT TIBI TERRA LEVIS,* iubite Sergiu Al. George! Dormi liniştit. Lui Mircea Eliade i-a plăcut cartea!" *E ca o binecuvîntare menită să-l mîngîie şi să-i ţină de urît o eternitate.*

● *ST. VLADIMIR'S THEOLOGICAL QUARTERLY, (New York, vol. 27, nr. 4/1983) dedică un număr întreg Documentului de la Lima:* Botez, Euharistie, Preoţie. *Teologul nostru Ion Jaţa care îşi face doctoratul la Fordham University, scrie un articol despre profesorul Dumitru Stăniloae la împlinirea vîrstei de 80 de ani.*

● *Revista THE ORTHODOX WORD care apare la Platina, California, U. S. A., publică un serial dedicat „Sfîntului" Paisie Velicicovski, cu largi extrase din opera sa filocalică, sub titlul „Florile cîmpului sau Crinii cîmpului". Printre altele, se arată că influenţa paisianismului s-a întins pînă departe, în America, prin cei plecaţi de la Optina. Nu ni se spune cine şi cînd l-a canonizat. Nemţenii noştri îl au şi îl pomenesc pînă azi drept „Cuviosul Părintele nostru Paisie", căci a fost al nostru, din fragedă tinereţe pînă la moarte, şi după aceea. Mormîntul său e venerat la Mănăstirea Neamţu unde a adormit după ce trecuse pe la Muntele Athos şi pe la mănăstirile Poiana Mărului, Dragomirna şi Secu. Impactul său asupra spiritualităţii şi culturii româneşti este îndeobşte cunoscut, iar ceea ce a făcut aici — traducerile din filosofii desăvîrşirii minţii şi a inimii — i-a dus faima peste mări şi ţări.*

Poporul l-a canonizat şi la noi de mult, aşa cum a făcut şi cu Daniil Sihastrul.

ANTONIE P.

ŞTIRI — INFORMAŢII — ŞTIRI — INFORMAŢII — ŞTIRI — INFORMAŢII

SIBIU

● În cadrul vecerniei de joi, 20 decembrie 1984, corul studenţilor Institutului Teologic Universitar din Sibiu, condus de P. C. prof. I. Popescu, a susţinut, în catedrala mitropolitană din Sibiu, un foarte reuşit concert de colinde, care a avut darul de a purta pe ascultători în ţara lui „Lerui Ler".

La sfîrşitul concertului, Î. P. S. Mitropolit Antonie al Ardealului, după ce a mulţumit corului şi dirijorului pentru emoţiile şi clipele de înălţare sufletească create în catedrală, a aruncat o privire asupra vechimii colindelor „venite din adînc de istorie, creştină şi românească", autorul lor fiind poporul, ele fiind primele tratate de Teologie, mărturie dînd de asemenea şi asupra continuităţii noastre pe aceste meleaguri.

Î. P. S. Sa a împărtăşit totodată cîteva sfaturi studenţilor teologi pentru comportare în vacanţa de Crăciun, îndemnîndu-i să dovedească că vin dintr-o şcoală în care au învăţat ceva, iar credincioşii să vadă în ei viitorii preoţi.

● În cadrul vecerniei de Duminică, 23 decembrie 1984, tot în catedrala mitropolitană din Sibiu a avut loc tradiţionalul concert de colinde, susţinut de corala catedralei, condusă de P. C. profesori Gh. Şoima şi I. Popescu. În pauză a vorbit P. C. pr. prof. Ilie Moldovan.

La sfîrşitul concertului, Î. P. S. Mitropolit Antonie al Ardealului, după ce a mulţumit coralei şi dirijorilor pentru acest „prea frumos concert", a făcut elogiul poporului român care a creat aceste comori de spiritualitate, aducînd apoi în atenţie cîteva înţelesuri ale Naşterii Domnului, care înseamnă în principal înnoirea sau renaşterea omului.

● După ce în ajun a primit, la reşedinţa mitropolitană, multe grupuri de colindători, marţi, 25 decembrie 1984, Naşterea Domnului, Î. P. S. Mitropolit Antonie al Ardealului a săvîrşit în catedrala mitropolitană Sf. Liturghie arhierească, înconjurat de un mare sobor de preoţi şi diaconi. La momentele cuvenite, Î. P. S. Sa a hirotonit întru preot pe C. diacon Gh. Minailuc pentru parohia Mărgineni, prot. Făgăraş, iar întru diacon pe doctorul în Teologie Aurel Jivi, profesor la Institutul Teologic Universitar din Sibiu.

La priceasnă, Î. P. S. Sa a prezentat credincioşilor scrisoarea pastorală trimisă la toate parohiile din Arhiepiscopia Sibiului cu prilejul Naşterii Domnului 1984.

● În anul 1984 au cerut pensionarea următorii P. C. preoţi din Arhiepiscopia Sibiului: Ciocănelea Traian (Făgăraş), Radu Terente (Vulcan — prot. Braşov), Isac Ioan (Săliişte — prot. Sibiu) şi Moldovan Leon (Cincşor — prot. Făgăraş). Consiliul arhiepiscopesc Sibiu le mulţumeşte călduros pentru munca devotată depusă cu sîrguinţă în ogorul Bisericii şi al Patriei şi le urează ani buni, cu sănătate, cu noi şi binecuvîntate împliniri.

ALBA IULIA

● Duminică, 4 noiembrie 1984, P. S. Episcop Emilian a săvîrşit Sfînta Liturghie arhierească în Catedrala episcopală din Alba Iulia, prilej cu care a hirotonit întru diacon pe tînărul teolog Dumitru Giurgiu.

● Duminică, 11 noiembrie, P. S. Sa a săvîrşit Sf. Liturghie arhierească în Catedrala episcopală din Alba Iulia în timpul căreia la momentul potrivit a hirotonit întru preot pe C. diacon Dumitru Giurgiu şi întru diacon pe candidatul la preoţie Eugen Sicoe.

● Vineri, 30 noiembrie, P. S. Episcop Emilian a săvîrşit Sf. Liturghie arhierească în Catedrala episcopală, hirotonind întru preot pe C. diacon Eugen Sicoe pe seama parohiei Buninginea, prot. Cîmpeni şi întru diacon pe candidatul la preoţie Ioan Benchea.

ORADEA

● *Concerte de colinde.* — În legătură cu praznicul Naşterii Domnului, ca în toţi anii, întru păstrarea şi cultivarea datinilor şi obiceiurilor de Crăciun, în oraşul de reşedinţă al Episcopiei Oradiei, s-au oferit credincioşilor mai multe concerte de colinde. Şirul lor l-a deschis un grup coral format din 14 studenţi de la Institutul teologic din Sibiu şi din 22 elevi de la Seminarul teologic din Cluj, care la vecernia de vineri, 21 decembrie 1984, a prezentat un program de 20 colinde. Corul Catedralei şi corul Bisericii Sf. Nicolae au dat cîte un foarte reuşit concert de colinde în Biserica cu Lună, la vecernia de Duminică, 23 decembrie 1984, în Paraclisul episcopal de la reşedinţa episcopală (24 decembrie) şi în Biserica Sf. Nicolae (la vecernia de Crăciun, cînd a cîntat şi corul bisericii din Oradea-Velenţa), de faţă fiind un mare număr de credincioşi, P. S. Episcop Vasile a ţinut de fiecare dată cîte un însufleţit cuvînt despre însemnătatea colindelor. A doua zi de Crăciun, la vecernie, corul catedralei a concertat la biserica din cartierul C.F.R.

● *Vizitaţii canonice.* — Potrivit tradiţiei, P. S. Episcop Vasile a făcut a doua zi de Crăciun o vizită pastorală în oraşul Satu Mare, unde a săvîrşit Sf. Liturghie la biserica Sf. Arh. Mihail şi Gavriil, iar după masă vecernia în biserica cea nouă, ascultînd în fiecare biserică concerte de colinde oferite de corurile celor două biserici. A treia zi de Crăciun, ierarhul a săvîrşit Sf. Liturghie în biserica din oraşul Carei, unde s-a prezentat datina de Crăciun *„Viflaimul"* de către o echipă de colindători din parohia Pişcolţ. La fiecare slujbă, chiriarhul a ţinut cuvînt de învăţătură şi despre rolul colindelor în viaţa religioasă şi cultural-naţională a poporului român. Cu acest prilej, s-a făcut şi binecuvîntarea lucrărilor de înnoire interioară a bisericii parohiale din Carei.

● *Sfinţiri de biserici.* — La 6 decembrie 1984, de sărbătoarea Sf. Ierarh Nicolae, P. S. Episcop Vasile a binecuvîntat biserica din filia *Gruilung* (parohia Dicăneşti), prot. Oradea, în urma lucrărilor de înnoire exterioară şi interioară, în ultimii doi ani. Preotul-paroh Ioan Gal a fost distins cu rangul de *sachelar*, întru care a primit şi hirotesia.

În după-amiaza aceleiaşi zile, s-a oficiat vecernia în biserica parohială din *Cărăndeni*, prot. Oradea, păstorită de ieromonahul Cristache Maxim.

● Duminică, 9 decembrie 1984, ierarhul a săvîrşit slujba de sfinţire a bisericii din parohia *Vetiş*, prot. Satu Mare, în urma lucrărilor de renovare exterioară şi de reconditionare a zugrăvelii şi picturii în interior, în ultimii ani. Preotului-paroh Vasile Coltan i s-a acordat rangul de *sachelar*, fiind şi hirotesit în acest grad.

La fiecare sf. slujbă, ierarhul a ţinut cîte un ziditor cuvînt de învăţătură.

ARTICOLELE ŞI CORESPONDENŢA se adresează REDACŢIEI Telegrafului Român, Sibiu, str. 1 Mai nr. 35. — Articolele nepublicate nu se înapoiază.

COMITETUL DE REDACŢIE: Dr. *Antonie Plămădeală*, Mitropolitul Ardealului — preşedinte; *Lucian Făgărăşanul*, Episcop-vicar — vicepreşedinte; Pr. prof. Dr. *Dumitru Abrudan* — redactor responsabil; Diac. prof. Dr. *Aurel Jivi* — redactor adjunct; Arhid. *Gheorghe Papuc*, Pr. prof. Dr. *Mircea Păcurariu* — membri; tehnoredactor: Diac. *Ezechil Oancea*; corector: Pr. *Vartolomeu Constantinescu*.

Cititorii din străinătate se pot abona prin „ROMPRESFILATELIA" — sectorul export-import presă P. O. Box 12-201, telex 10376 presfir Bucureşti, Calea Griviţei nr. 64—66.

ABONAMENTUL pe un an: 100 lei. Cont nr. 45.10.4.09.2 Taxa poştală plătită în numerar Tiparul Tipografiei Eparhiale, Sibiu | 44.206 |